

Св. преподобни Ксенофонт и Мария и синовете им Йоан и Аркадий

Преподобни Ксенофонт, съпругата му Мария и техните синове Йоан и Аркадий живели през V век в Цариград. Ксенофонт бил знатен патриций и Бог благословил християнският му брак с двама сина – Йоан и Аркадий. Голямо било благочестието на този богат велможа, който вършил всичко, за да даде на любимите си деца съвършено възпитание не само чрез едно блестящо образование, но и с личния си образцов пример на крайно добродетелен християнин. За да обогати техните знания, той ги изпратил да се учат в стария финикийски град Бейрут, където по онова време имало прочуто училище. При изпращането им благородният баща произнесъл дълго и прекрасно наставление, което е достатъчно за цял учебник по истинско християнско възпитание.

Придружени от своите слуги, благородните младежи се качили на наетия кораб и попътния вятър опънал платната, за да ги отведе към финикийските брегове. Пътуването започнало приятно, но ненадейно се извила все по-застрашителна буря. Разбушваните вълни подмятали кораба като жалка черупка. Напразно моряците свлекли палтната и употребили всички средства, за да спасят кораба, себе си и своите неопитни пътници. Моряците проявили рядко безчестие: като си давали вид, че вземат предпазни мерки, те се измъкнали с единствената спасителна лодка и оставили кораба с пътниците на произвола на морската стихия. Достойни за своите родители, изпадналите в беда младежи горещо се молели на Бога да пощади младия им живот от гибелните вълни, които напирали да разломят на парчета целия кораб. Йоан и Аркадий мислели в тези страшни минути повече един за друг, за родителите си и за своите слуги, отколкото за себе си. Пълно крушение разчупило на парчета кораба, момчетата съблекли дрехите си, заловили се за отделни корабни отломки и огромните вълни ги откъснали един от други в различни посоки. Повече никой никого не видял. Всеки мислел другия за погинал. Но Бог не оставил никого да погине. Всички до един се спасили, изхвърлени на различни брегове.

Излязъл на морския бряг, Йоан скърбял повече за смъртта на милия си брат. Той и не помислил да се връща у дома си, за да занесе такава страшна вест на родителите си и сякаш съжелявал, че само той е останал жив. Преживяният страшен ужас извършил пълен прелом в душата му. Едва що избягнатата смърт по-ясно от всичко му показала суетността на земните преходни блага и той още на брега решил да скрие своята тъга и да потърси душевното си спасение в някой от близките манастири. Той усърдно се помолил на Бога да насочи неговите стъпки и скоро се озовал пред портите на една света обител. На почукването се откликнал монахът-вратар и много се учудил от вида на младия странник. Той му подал дреха да скрие голотата си, подкрепил изчерпаните му сили с храна и го разпитал за неволята, която го е довела в този вид в манастира. Като узнал, че корабокрушенецът горещо желае да стане негов събрат, вратарят съобщил на игумена за клетия странник и неговата молба. Игуменът ведната изслушал Йоан и неговата прозорливост му открила, че пред него стои един бъдещ Божи угодник, защото реданието твърди, че това бил самия сетнешен св. Йоан Лествичник. Йоан бил приет в манастира.

Подобна била съдбата и на по-младия брат Аркадий. Сродни по кръв и по дух, двамата братя

стигнали до едни и същи решения след преживяната катастрофа. Той имал щастието да срещне на пътя си един прозорлив и свят старец, който го утешил със съобщението, че брат му и останалите техни спътници от кораба са живи и че всички са постъпили в манастири. Това още повече утвърдило решението на Аркадий да последва техния пример и се хвърлил в нозете на стареца с молба да го посвети в монашески чин. Старецът го завел в Сукийската обител на св. Харитон, постригал го и му дал монашеска килия.

Изминали две години без никаква вест от двата синове. Ксенофонт и Мария с растяща тревога напразно чакали вест от своите любими рожби. Най-сетне бащата изпратил верен слуга в Бейрут да потърси младите си господари, но той не открил никаква следа от тях. Сам решил да ги потърси в далечна Атина, която била най-прочутото средище на тогавашната образованост, но и тук търсенията му останали безуспешни. Отчаян тръгнал верният служител за Цариград, но спрял по пътя да почине в един крайпътен дом и там разпознал в лицето на един пътуващ за Светата земя монах одного от слугите, които преди две години тръгнали с младите господари за Бейрут. И узнал страшната истина. Този монах също мислил, че е единственият, който е преживял корабокрушението. Той също нямал сили да занесе такава огромна скръб в дома на добрите си господари и, скрит под покаяното монашеско облекло, мислел да отнесе жестоката истина в гроба си.

Голяма била мъката на верния слуга и с много сълзи оплакал горката участ на клетите младежи и на още по-нещастните им родители, които изведнъж били лишени и от двамата си сина.

Привлечени от плача му, околните узнали за великата злочестина и го увещали да се завърни и да съобщи на господарите си за станалото. Той пристигнал в Цариград, влязъл в палата на Ксенофонт, но не посмял да се яви пред никого. Видели го да седи в дълбока скръб и веднага съобщили на Мария за завръщането му. Тя заповядала веднага да се яви при нея, но той не могъл да каже изведнъж истината. Отговарял уклончиво и се оправдавал, че загубил писмото на Йоан и Аркадий, които пишели, че били живи и здрави. Но майчиното сърце предусетило нещо лошо и той повече не издържал.

С горки ридания преданият служител разказал за гибелта на кораба и на нейните синове. Но вместо да припадне от разкъсваща майчинска скръб и да избухне в неудържими ридания, вярващата майка повторила с християнски думи старите библейски слова на многострадалния Иов. Тя забранила на слугата да казва комуто и да било за случилото се и зачала своя мъж, който още не бил се прибрал в къщи.

Когато тя му съобщила за сполетялото ги нещастие, благочестивият и безкрайно предан на Божията воля Ксенофонт не останал по-долу от героичната си съпруга. Дватамата се затворили в своята молитвена стая и през цялата нощ променяли сълзите с молитва и спомен за синовете си с надежда за бъдещия живот на своите чисти и праведни рожби. Изморени от силните преживявания, те задремали и Бог ги утешил с чудно видение на техните деца, от което пламнала надеждата им, че те навярно не са загинали. На сутринта решили да заминат за Йерусалим.

Когато били в околностите на реката Йордан, те срещнали прозорливия старец на малкия си син Аркадий. Той устроил общата щастлива среща най-напред между двамата братя – монаси, а след това и на синовете с техните родители. Тази среща станала в храма Гроба Господен. Братята се познали един друг и прегърнати изливали в радостни сълзи горещата си благодарност към Бога за своето необикновено намиране в ангелския образ на иноческия подвиг. Но родителите не могли да познаят двамата си сина – толкова много били те променени от строгия молитвен и постически живот в своите манастири. Най-сетне в странноприемницата, където били отседнали Ксенофонт и Мария, старецът накарал Аркадий да разкаже пред родителите си своята и на брата си история. Неизказана била радостта, неспирни били общите сълзи от това богоустроено събиране на цялото благочестиво семейство на Ксенофонт.

Старецът изпълнил молбата на родителите да постриже и тях в монашество, след което ги наставил в пътя на иноческото житие. Мария постъпила в женски манастир и достигнала върхове на монашеското съвършенство, като била удостоена с дара на чудотворството и с блажено отшествие във вечността на Божиите угодници. Йоан и Аркадий отишли със стареца си в пустинята, където ги последвал и Ксенофонт, след като раздал цялото си имущество на бедните и освободил всичките си роби. Ксенофонт също се прославил с дар на пророчество, а цялото семейство било причислено от Църквата в лика на светците заради дивните подвизи на своя отшелнически живот.

© *Жития на светиите*. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).